

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
доц. А.В. Стасишин
«28»серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Фінансовий менеджмент в малому бізнесі»

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва напрямку підготовки)

освітня програма: «Фінанси, митна та податкова справа»

освітній ступінь: магістр

Львів 2020

Програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент у малому бізнесі» для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси, митна та податкова справа» освітнього ступеня «магістр». - 27.08.2020 – 7 с.

Розробник:

Сич О. А., к. е. н., доцент кафедри фінансового менеджменту

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри фінансового менеджменту

Протокол від «27» серпня 2020 р. №1.

Завідувач кафедри

фінансового менеджменту, д.е.н., проф.

Ситник Н.С.

«27» серпня 2020 року

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу

Протокол № 1 від "28" серпня 2020 р.

ЗМІНИ І ДОПОВНЕННЯ ДО ПРОГРАМИ

Навчальний рік	Дата засідання кафедри (перезатвердження програми)	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри
2020-2021	Відповідно до регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі від 31.08.2020р., починаючи з 15.09. 2020р. лекції з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент в малому бізнесі» проводяться онлайн із використанням технологій дистанційного навчання – хмарного середовищаOffice 365	27.08.2020р. № 1	
2020-2021	Відповідно до розпорядження Про організацію освітнього процесу на факультеті управління фінансами та бізнесу із застосуванням дистанційних технологій у 1-му семестрі 2020-2021 навчального року від 16.09.2020р. з 21 вересня 2020 року по 31 жовтня 2020 р. лекційні та семінарські (практичні) заняття з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент в малому бізнесі» проводяться в дистанційному режимі із застосуванням технологій дистанційного навчання – хмарного середовищаOffice 365	Розпорядження від 16.09.2020р. № 141-р	

© Сич О.А., 2020 рік
© ЛНУ імені Івана Франка, 2020 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Малий бізнес – найбільш масова, динамічна та гнучка форма ділового життя зі своїми закономірностями розвитку та особливостями. Мале підприємництво є обов'язковим елементом ринкової економіки, двигуном економічного та науково-технологічного прогресу в суспільстві, важливим стабілізаційним механізмом і засобом реалізації особливого підприємницького потенціалу населення.

Ключовими перевагами малого бізнесу є можливість реалізації власної підприємницької ідеї, створення робочих місць. Саме тому володіти базовими знаннями у сфері управління малого бізнесу, зокрема щодо його фінансових аспектів, є корисним та необхідним для фахівців економічних і фінансових спеціальностей.

Предмет навчальної дисципліни:

теоретичні концепції та методологія формування і використання фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу.

Мета навчальної дисципліни:

надання студентам магістрам необхідних теоретичних основ, методичних підходів і практичних навичок щодо побудови системи фінансових механізмів формування і використання фінансових ресурсів у малому бізнесі, виходячи з притаманних йому особливостей.

Основні завдання:

- з'ясувати роль малого бізнесу в економіці країни, окреслити його особливості, переваги і недоліки;
- ознайомити студентів з особливостями фінансів малих підприємств;
- розглянути альтернативні джерела формування фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу;
- окреслити пріоритетні завдання і проблеми фінансової діяльності, виходячи з особливостей суб'єктів малого бізнесу;
- розглянути загальні вимоги до фінансового планування на малих підприємств;
- з'ясувати основні види ризиків, з якими стикаються малі підприємства, у першу чергу фінансові;
- сформулювати системне бачення державної фінансової підтримки розвитку малого підприємництва.

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно – логічній схемі:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Економіка підприємства	Податковий менеджмент
Менеджмент	Страховий менеджмент
Фінанси підприємств	Фінансова безпека
Фінансовий аналіз	Управління фінансовою санацією

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність продемонструвати розуміння проблем малого бізнесу	Знати економічний зміст і місце малого бізнесу в ринковій економіці, кількісні та якісні критерії малого бізнесу. Аналізувати організаційно-правові форми малого бізнесу та фінансово-організаційні переваги і недоліки малих підприємств.
Здатність розуміти фінансові потреби малого бізнесу, а також важливість таких питань як співвідношення власного та позиченого капіталу.	Знати економічний зміст фінансових ресурсів, значення фінансового забезпечення для функціонування і розвитку суб'єктів малого бізнесу. Аналізувати кредитоспроможність малих підприємств.
Здатність продемонструвати розуміння питань використання податкового законодавства та інших джерел нормативно-правової інформації для оптимізації фінансової діяльності МСП.	Володіти особливостями управління фінансами в малому бізнесі та його пріоритетні напрями. Аналізувати податкове навантаження на бізнес, обирати систему оподаткування МСБ.
Здатність працювати в групі над проектами, уміння використовувати результати роботи бухгалтерії, фінансових аналітиків для прийняття рішень.	Вміти організувати бюджетування на малому підприємстві. Аналізувати зведений бюджет малого підприємства, його фінансовий стан, обчислювати основні індикатори.
Здатність застосовувати системний підхід до вирішення інвестиційних проблем МСБ.	Знати проблеми доступу малих підприємств до інвестиційних ресурсів та шляхи їх подолання. Опанувати інфраструктуру прямої підтримки інновацій.
Здатність продемонструвати уміння аналізувати сучасні фінансові тенденції, світовий досвід підтримки МСП, розробляти напрями вдосконалення державної політики в цій сфері.	Знати форми державної фінансової підтримки розвитку малих підприємств. Аналізувати зарубіжний досвід державної фінансової підтримки розвитку малого бізнесу.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Фінансовий менеджмент у малому бізнесі”

Назва теми

- Тема 1.** Особливості малого бізнесу та його роль в економічній системі держави
- Тема 2.** Фінансові ресурси малого бізнесу та джерела їх формування
- Тема 3.** Зовнішні джерела фінансового забезпечення малого бізнесу та особливості його кредитування
- Тема 4.** Основні напрями управління фінансовими ресурсами на малих підприємствах та особливості оподаткування малого бізнесу
- Тема 5.** Фінансове планування у малому бізнесі та проблеми забезпечення стійкого фінансового стану малих підприємств
- Тема 6.** Фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктами малого бізнесу
- Тема 7.** Державна фінансова підтримка малого підприємництва
- Тема 8.** Фінансові ризики малого бізнесу та їх прогнозування

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ”

Тема 1. Особливості малого бізнесу та його роль в економічній системі держави

Економічний зміст і місце малого бізнесу в ринковій економіці. Кількісні та якісні критерії малого бізнесу. Поняття малого підприємства (МП).

Види малих підприємств. Організаційно-правові форми малого бізнесу. Фінансово-організаційні переваги і недоліки малих підприємств.

Стан, тенденції та проблеми розвитку малого бізнесу в Україні.

Нормативно-правове та інституційне забезпечення діяльності малих підприємств.

Тема 2. Фінансові ресурси малого бізнесу та джерела їх формування

Економічний зміст фінансових ресурсів. Значення фінансового забезпечення для функціонування і розвитку суб'єктів малого бізнесу.

Поняття власного і позикового капіталу підприємства. Джерела формування фінансових ресурсів суб'єктами малого бізнесу.

Порядок визначення початкового капіталу на момент створення малого підприємства.

Прибуток – основне джерело самофінансування малого підприємства. Функції прибутку. Умови прибуткової діяльності суб'єктів бізнесу. Напрями розподілу прибутку та проблема його оптимізації.

Тема 3. Зовнішні джерела фінансового забезпечення малого бізнесу та особливості його кредитування

Зовнішні джерела формування фінансових ресурсів. Позикові і залучені кошти.

Формування фінансових ресурсів малих підприємств за рахунок кредитів комерційних банків. Поняття кредитоспроможності. Причини низької кредитоспроможності малих підприємств.

Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва. Механізм отримання мікрокредиту. Кредитування малого бізнесу кредитними спілками. Комерційний кредит.

Лізинг – альтернативний вид фінансування малих підприємств. Франчайзинг як форма ведення малого бізнесу.

Залучення коштів міжнародних організацій на розвиток малого бізнесу.

Тема 4. Основні напрями управління фінансовими ресурсами на малих підприємствах та особливості оподаткування малого бізнесу

Особливості управління фінансами в малому бізнесі та його пріоритетні напрями. Критерії оцінки фінансових рішень в малому бізнесі.

Поняття податкового навантаження на бізнес. Загальна і спрощена системи оподаткування для малого бізнесу. Порядок дії, переваги і недоліки спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Завдання податкового планування в малому бізнесі.

Особливості обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Форми фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

Тема 5. Фінансове планування у малому бізнесі та проблеми забезпечення стійкого фінансового стану малих підприємств

Сутність і значення фінансового планування в діяльності суб'єктів бізнесу. Форми і види фінансових планів підприємств малого бізнесу.

Бюджетування як форма короткострокового фінансового плану та інструмент управління фінансовими ресурсами малого підприємства. Організація бюджетування на малому підприємстві. Зведений бюджет малого підприємства: структура і порядок складання.

Результати впровадження бюджетування на малому підприємстві.

Місце фінансового плану в бізнес-плані. Фінансові обґрунтування в бізнес-плані.

Планування вхідних і вихідних грошових потоків малого підприємства.
Контроль і оцінка показників фінансового плану малого підприємства.
Поняття фінансового стану. Основні індикатори фінансового стану малого підприємства.
Шляхи забезпечення ліквідності і платоспроможності малих підприємств. Оптимізація грошових потоків. Контроль над дебіторською і кредиторською заборгованістю.

Тема 6. Фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктами малого бізнесу

Значення інвестиційної діяльності в розвитку малого бізнесу. Проблеми доступу малих підприємств до інвестиційних ресурсів та шляхи їх подолання.

Джерела фінансування інвестиційних проектів. Особливості інвестиційного аналізу для малого підприємства.

Роль інноваційної активності в забезпеченні конкурентоспроможності малих підприємств. Види інновацій у малому бізнесі. Законодавча база щодо регулювання та підтримки інноваційної діяльності в Україні.

Інфраструктура прямої підтримки інновацій.

Стартапи та джерела їх фінансування.

Тема 7. Державна фінансова підтримка малого підприємництва

Необхідність і форми державної фінансової підтримки розвитку малих підприємств. Централізовані фонди фінансової підтримки малого бізнесу, порядок їх формування і використання. Підтримка розвитку малого підприємництва на державному та регіональному рівнях. Незначна державна допомога та порядок її надання. Шляхи використання пільгового кредитування господарської діяльності малих підприємств.

Зарубіжний досвід державної фінансової підтримки розвитку малого бізнесу.

Тема 8. Фінансові ризики малого бізнесу та їх прогнозування

Сутність, причини та джерела ризику у бізнесі. Види фінансових ризиків. Основні ризики в малому бізнесі.

Управління ризиками на підприємстві. Шляхи нейтралізації фінансових ризиків суб'єктами малого бізнесу.

Страхування як метод зниження ризиків.

Ідентифікація фінансової кризи та загрози банкрутства.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України в редакції від 22.03.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

2. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва» від 22 березня 2012 р. № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

4. Закон України «Про сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 10 червня 2012 року № 2157 – 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakonz.rada.gov.ua/laws/show/2157_14

5. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 1 липня 2014р. № 1555-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>.

6. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

7. Постанова КМУ від 12 грудня 2011 р. «Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу».

8. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія / М.Д. Білик, Т.О. Білик. – К.: ТОВ «Пан Тот»Ю, 2012. – 280 с.

9. Боцьора Л.О. Фінансовий механізм розвитку малого підприємництва в Україні. : Дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Львівський національний економічний ун-т імені Івана Франка. – Львів., 2015. – 272 с.
10. Буряк Л. Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навч. посібн. / Л. Д. Буряк. – К.: Вид-во «КНЕУ», 2007. – 423 с.
11. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. / Гл. ред. серии Я.В.Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
12. Варналій З. С. Мікrokредитування малого підприємництва / З. С. Варналій, С. Г. Дрига, Л. Л. Та рангул. – Ірпінь : НУДПСУ, 2008. – 144 с.
13. Диба О. Інвестиційне кредитування середнього і малого підприємництва у зарубіжних країнах / О. Диба, О. Домерат // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 3/4. – С 53-60.
14. Європейська Хартія малих підприємств від 19 червня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_860](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_860).
15. Акт малого бізнесу для Європи (Small Business Act for Europe) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex. europa.eu/lexuriserv/lexuriserv>.
16. Євтух О.Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Т. Євтух, О.О. Євтух. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 407 с.
17. Пасінович І.І. Регіональні аспекти активізації підприємництва / І.І. Пасінович, І.Ф. Ясіновська // Науковий вісник Херсонського університету. – Херсон, 2015. – Вип. 13. – Ч. 1 : Економічні науки. – С. 114–118.
18. Сич О.А. Аналіз впливу інституційного середовища на розвиток малого та середнього підприємництва / О.А. Сич, І.І. Нітман // Проблеми і перспективи економіки та управління : науковий журнал / Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : ЧНТУ, 2017. – № 2 (10). – С.111-118
21. Сич О.А. Фінансова стратегія постпромислових міст / О.А. Сич // Формування ринкової економіки в Україні: Наук. зб. Львів. ун-ту. 2018. - № 39 С.198-205.
22. Сич О. А. Перспективи кредитування малого бізнесу державними банками [Текст] / О. А. Сич, К. І. Дьокіна // Молодий вчений. — 2018. — №1. С.982-986. - <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/1/227.pdf>
23. Сич О. А. Сучасний стан та умови кредитування малого та середнього бізнесу в Україні [Текст] / О. А. Сич, І. І. Волос // Молодий вчений. — 2018. — №2.- С.421-424. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/99.pdf>
24. Фінансовий менеджмент : навч. посіб./ [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
25. Sych O. Regional aspects of the development of of Small and Medium-sized Enterprises.The WSB University in Poznan Research Journal 2019, Vol. 87, No. 4 P.93-101.

Інтернет-сайти

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>.
5. Офіційний сайт Асоціації українських банків [режим доступу: <http://www.aub.com.ua>].
6. Офіційний сайт державний комітет статистики України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Doing Business [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.doingbusiness.org/>
8. Україна фінансова : <http://www.ufin.com.ua/index.htm>